

Actiejaar 1984. Uitgangspunten en overwegingen van het IKV betreffende acties in 1984 en volgende jaren tegen de plaatsing van kruisraketten.

De bedoeling van dit stuk, dat aan alle kernen van het IKV wordt toegezonden, is tweërlei. Zowel binnen de campagne van het IKV als naar buiten toe is het belangrijk dat er duidelijkheid bestaat over een aantal uitgangspunten en overwegingen die ten grondslag liggen aan acties waar het IKV verantwoordelijkheid voor wil dragen. Dat maakt het voor de kernen makkelijker hun houding tegenover concrete acties te bepalen, terwijl andere vredesorganisaties en -groepen binnen en buiten het landelijk overleg van vredesorganisaties (LOVO), beter kunnen inschatten wat ze van het IKV wèl en niet kunnen verwachten. Vandaar dan ook dat over deze uitgangspunten in de Campagneraad van 11 februari a.s. gediscussieerd en besloten moet worden.

De tweede bedoeling van het stuk is om binnen de campagne van het IKV bekendheid te geven aan allerlei actie-voorstellen die van verschillende kanten zijn gelanceerd en waarvan sommige door het KKN en/of het LOVO in bespreking zijn genomen en worden uitgewerkt en waarvan andere meer speciaal op het terrein van het IKV liggen.

Ook over deze actievoorstellen zal de campagneraad in februari moeten discussieren en zijn voorkeuren bepalen. Hoe het concrete pakket met acties voor 1984 er uit komt te zien, dat volgt uit het overleg in het KKN en LOVO in de komende twee maanden. De discussies en besluitvorming in de kernen en de CR moeten de vertegenwoordigers van het IKV in de overlegsituaties houvast bieden.

Inleiding. Een nieuwe situatie.

Sinds de plaatsing van Pershings in de BRD en Kruisraketten in Groot-Brittannië en Italië is begonnen, staat de vredesbeweging ook in Nederland voor een nieuwe, hardere situatie. Het is in het afgelopen jaar steeds duidelijker geworden dat het westerse beleid beheerst werd door het vaste voornemen om een nieuwe generatie kernwapens in West-Europa te plaatsen. Het overheersende motief daarvoor is steeds meer geworden aan te tonen dat de NAVO eensgezind een besluit op bewapeningsgebied kan nemen en uitvoeren tegen alle externe, d.i. Russische, en interne - van de zijde van de bevolkingen - weerstand in. Het is duidelijk geworden dat de Nederlandse regering zich naadloos in dit beleid voegt en ze zal dat ook in 1984 proberen te doen. De druk in die richting is onder de nieuwe omstandigheden alleen maar sterker.

Geneve heeft de plaatsing nooit kunnen verhinderen.

Argumenten om in Nederland niet te plaatsen zijn van de zijde van de regering gezien haar positie nauwelijks te verwachten. Daarmee is het Nederlandse parlement de enig overgebleven instelling waarvan nog een nee tegen de plaatsing kan worden verwacht. Naast de zeer vele argumenten die aan de kwestie zelf ontleend kunnen worden om voor wat Nederland betreft alsnog een eind te maken aan de onzalige vertoning van de modernisering, ligt het op de weg van de volksvertegenwoordiging om de regering één argument met grote nadruk voor te houden. En dat is dat in Nederland, naast velen die onzeker zijn in de plaatsingskwestie, een duidelijke meerderheid van de bevolking zich steeds opnieuw tegen de plaatsing verklaart.

Dit is het argument dat de vredesbeweging steeds opnieuw aan de volksvertegenwoordigers dient voor te houden. Uit alles is duidelijk, niet alleen uit de peilingen, maar ook uit de steun van de maatschappelijke instellingen voor de positie van de vredesbeweging, dat er voor een beslissing om te plaatsen volstrekt onvoldoende steun is in onze samenleving. De Kamer zal de regering dienen voor te houden dat het bondgenootschap van geen enkele regering mag eisen de eigen samenleving zo te forceren dat het vertrouwen in de politieke instellingen op het spel worden gezet en de fundamentele eenheid wordt geschaad. De vredesbewegingen dienen met vele anderen hun verontrusting naar voren te brengen, dat blijkens onderzoek nog maar zo weinigen geloven dat het mogelijk is om in deze kwestie een beslissing te krijgen die overeenkomt met wat een zeer groot deel van de bevolking wil. Er ligt voor de vredesbeweging het komende jaar een opdracht om in de maatschappelijke instituties en onder al degenen die tegen de plaatsing zijn, het bewustzijn te versterken dat onze democratie niet kán en mág toelaten dat in deze kwestie gehandeld wordt dwars tegen het gevoel van zovelen in.

Het doel van de acties in 1984.

Het doel van de acties van de vredesbeweging in 1984 zal moeten zijn dat regering/parlement besluit om geen kruisraketten te plaatsen in Nederland en elke medewerking aan de voorbereiding daarvan te stoppen. Zo'n besluit moet worden gezien als bijdrage van Nederland aan het tot standkomen van een kernwapenvrij Europa. Elke 'compensatie' voor zo'n besluit in de vorm van nieuwe nucleaire taken voor Nederland of voortzetting van oude taken, is voor het IKV onaanvaardbaar. Nederland dient gedenucleariseerd te worden.

Mocht het parlement besluiten wel te plaatsen of zich in principe bereid verklaren om te plaatsen, dan zullen de acties vanaf dat moment erop gericht moeten worden om het parlement op dit besluit te laten terugkomen.

Overwegingen en uitgangspunten.

De overwegingen en uitgangspunten die hieronder aan de orde komen, stemmen overeen met die welke door de Nederlandse vredesbewegingen voor hun actieprogramma voor 1983 zijn geformuleerd. Ze zijn daarvan in een aantal opzichten een nadere uitwerking. (Zie voor deze uitgangspunten het Kernblad van januari 1983, pag. 10)

1. De acties tegen de plaatsing dienen te worden doorgezet ook nadat een besluit tot plaatsing is genomen. De acties hebben dan als doel regering en parlement terug te laten komen op hun besluit. Dit valt geheel binnen de spelregels van de democratie. Men bedenke dat tussen het tijdstip van het besluit tot plaatsing en de plaatsing van de raketten zelf, ongeveer twee en een half jaar verlopen zal, als aan de thans voorziene planning wordt vastgehouden. Alleen al het feit dat in die periode zich allerlei nieuwe ontwikkelingen en gezichtspunten kunnen voordoen, maakt het logisch dat de beslissing steeds opnieuw ter discussie zal worden gesteld.

2. Het adres van van alle acties is en blijft het parlement en de regering.

Bij hen berust de taak besluiten te nemen die de Nederlandse samenleving als geheel betreffen. Dat geldt niet in de laatste plaats het gebied van de defensie. Het is ook aan hen, de prijs te bepalen die het doorvoeren van genomen besluiten hen in de samenleving waard is.

Het is de taak van de vredesbeweging, deze prijs - binnen bepaalde grenzen - zo hoog mogelijk op te voeren en aldoende aan te tonen hoe groot de verscheurdheid van de samenleving is, opdat de beslissing tot plaatsing niet wordt genomen of alsnog ongedaan wordt gemaakt.

Toelichting

- 1) De verwachting dat het zinvol is om dit te proberen berust op de opvatting dat we in Nederland een redelijk hechte samenleving hebben. Weliswaar bestaan er scherpe tegenstellingen op sociaal economisch en cultureel gebied en lopen de opvattingen over het kernwapenbeleid sterk uiteen, maar het besef van eenheid en saamhorigheid en van het belang van de instellingen en spelregels waarmee we ons zelf besturen, is sterk en wijd verspreid aanwezig. Wanneer nu keer op keer duidelijk wordt dat de samenleving inzake de plaatsing van nieuwe kernwapens dwars door midden wordt gespleten, mag men bij het parlement op de wijsheid rekenen dat het de regering niet toe zal staan te plaatsen, omdat de prijs die daarmee aan de samenleving zou worden opgelegd, te hoog is. Het gevoel van eenheid en het basisvertrouwen in onze instellingen zou te zeer op de proef worden gesteld.
- 2) De vredesbeweging wordt bovendien nog geholpen door het verschijnsel dat de verdeeldheid over de plaatsing van de nieuwe kernwapens dwars door bestaande instellingen en ook politieke partijen heenloopt. Dat betekent dat zij die om welke reden ook ertoe neigen ja te zeggen tegen de stationering, keer op keer geconfronteerd zullen worden met een nee uit de mond van personen, instellingen en organisaties, waar zij in de praktijk van alle dag te midden van verkeren of vlak naast staan ter linker of rechter zijde, en met wie ze goede betrekkingen hebben, normaal waardering aan schenken en van ontvangen. Onder zulke omstandigheden wordt voor voorstanders van de plaatsing de prijs

voor het doordrukken van de plaatsing snel hoger, omdat zij zich moeten verwijderen en vervreemden van personen en instellingen, waarmee zij zich normaal verbonden voelen. Gelegenheden creëren waarbij dit zichtbaar en voelbaar wordt, dient de kern uit te maken van het werk in de komende periode.

3. De breedheid van het verzet tegen de plaatsing van de nieuwe kernwapens in Nederland en andere landen, zo werd op 29 Oktober indrukwekkend aangetoond, berust op vier pijlers:

- belangrijke maatschappelijke instellingen en organisaties, zoals de kerken, talrijke politieke partijen waaronder de grootste, en de Federatie van Nederlandse vakverenigingen;
- een zeer groot deel van de publieke opinie, zoals iedere keer weer blijkt uit peilingen;
- honderdduizenden mensen die bereid zijn hun bezwaren tegen de plaatsing in acties te tonen;
- honderden platforms, groepen etc. die bereid zijn tot het organiseren van acties.

Dit gegeven levert het derde uitgangspunt voor de acties van 1984.

Instellingen en organisaties, de publieke opinie, de talloze sympathisanten en actieve leden van de vredesbeweging(en) moeten zich aangesproken kunnen voelen in een plan de campagne waardoor hun onderlinge eenheid bewaard blijft ook onder zwaardere druk van de tegenkrachten.

Toelichting.

We moeten ons realiseren dat dit niet eenvoudig zal zijn. Met name de genoemde grote maatschappelijke instellingen staan krachtens hun karakter en maatschappelijke positie voortdurend bloot aan het gevaar dat hun vastberadenheid aan het wankelen gebracht wordt. Zo hebben zij bv. bepaald geen onverdeelde achterban achter zich en staan in meer of mindere mate onder druk Van andere organisaties uit het midden van de samenleving.

Activisten in de vredesbeweging en hun sympathisanten zullen daarom actief om de steun van deze instellingen/organisaties moeten blijven werven. Ook bij het ontwikkelen en uitvoeren van acties zal door hen rekening gehouden moeten worden met de opvattingen in de betreffende instellingen en organisaties.

Om ons van de blijvende steun en loyaliteit van de instellingen en organisaties in het KKN te verzekeren moet het IKV erop bedacht zijn hen iedere keer opnieuw in de gelegenheid te stellen zich te verplichten door het nemen en ondersteunen van initiatieven.

Kerken

Uiteraard berust op het IKV nog weer een bijzondere verantwoordelijkheid voor de betrokkenheid van de kerken bij het gebeuren in 1984. Die verantwoordelijkheid gaat terug op de opdracht die het IKV van de kerken heeft inzake het vraagstuk van oorlog en vrede. Bij het uitvoeren van die opdracht ook in 1984 wil het IKV ernaar streven gelegenheden te scheppen waarbij de kerken en de kerkelijke leiding zélf duidelijk maken hoe hun opstelling is in de ontwikkelingen die zich concreet voordoen in de nationale en internationale politiek.

Daartoe is regelmatig overleg en goede communicatie van het grootste belang.

4. Samenwerking.

Als het om de wenselijkheid van één plan de campagne voor al de deelnemende organisaties in het KKN gaat, is realisme wel geboden. Aan het KKN nemen vreedsbewegingen, politieke partijen en vakbonden deel. Hun verantwoordelijkheden in de Nederlandse samenleving liggen geheel verschillend. Het belang van gezamenlijk optreden is groot. Maar indien die gezamenlijkheid niet bereikt kan worden, over de uiteenlopende functies en verantwoordelijkheden, die partners in het KKN aan toeschrijven, dan moet dat realistisch erkend worden en mag het niet tot vertraging leiden.

De vredesbewegingen behouden én afzonderlijk én gezamenlijk de vrijheid om eigen acties op te zetten.

Wel zijn zij - zoals ook in de uitgangspunten van 1983 werd gezegd, verplicht zich rekenschap te geven van de invloed van hun acties op het resultaat van de inspanningen van alle andere medestanders.

Heel belangrijk is verder dat het beroep op medewerking van plaatselijke platforms, werkgroepen enz., zoveel mogelijk uitgaat van de gezamenlijke vredesorganisaties. Anders komen deze groepen voor grote problemen te staan. Teveel afzonderlijke acties, versnippering enz. Als gevolg daarvan kan bij zeer veel groepen en personen grote onzekerheid ontstaan in welke acties zij hun tijd en energie zullen steken. Gevoelens van loyaliteit tegenover sommige initiatieven kunnen in strijd komen met de behoefte aan een zo groot mogelijk rendement van de inspanningen. Iets dat waarschijnlijk het makkelijkst bereikt wordt met acties in een landelijk kader gecoördineerd en plaatselijk uitgevoerd. Maar ook de betekenis die door de bevolking, sympathisanten e.a. aan de acties wordt gehecht is afhankelijk van wie ze organiseert. Het is van groot belang te laten zien dat er een grote continuïteit bestaat tussen de eerste belangrijke manifestatie van de nieuwe vredesbeweging in Nederland; de aanbieding van meer dan één miljoen handtekeningen tegen de neutronenbom in 1978, de eerste demonstratie tegen de modernisering in Utrecht in 1979, 21 november 1981 in Amsterdam, en 29 oktober 1983 in Den Haag. Het is de continuïteit in dit gebeuren, de aanwezigheid van steeds dezelfde organisaties en instellingen, die het overige in steeds sterkere mate dragen, die belangrijk is en vertrouwen wekt.

Toelichting

Het IKV houdt vast aan het gezichtspunt dat het de sociaal politieke breedheid van de weerstand tegen nieuwe kernwapens is, en de plaatselijke wortels van die weerstand, waarvan het meeste invloed uitgaat op de politiek. In de eenheid en de breedheid van de weerstand tegen de nieuwe kernwapens, ligt het belangrijkste vermogen van de vredesbeweging om druk uit te oefenen vervat.

De vorm van de actie toont hoe diep de weerstand bij mensen en groepen zit. Beide elementen, breedte en diepte moeten niet ten koste van elkaar gaan, maar zorgvuldig op elkaar worden afgestemd. Dat is de grote kunst in de komende periode.

Het zij met nadruk gezegd dat het IKV er niet zonder meer van wil uitgaan, dat acties die radicaler van karakter zijn, daarom per definitie aan steun zullen verliezen onder eerdere sympathisanten. Die versmalling kan optreden, maar het hoeft niet. Het kan bijvoorbeeld zijn dat de sympathisanten van de vredesbeweging inzien dat aan de eisen van de vredesbeweging nog op geen enkele manier gevolg is gegeven. In dat geval is het denkbaar dat zij in kunnen stemmen met radicalere actie. De gehanteerde methoden kunnen niet in abstracto beoordeeld worden, en worden dat ook niet. Alle voorafgaande acties en (uitgebleven) resultaten tellen mee. Als uitgangspunt wordt hier alleen voorgesteld dat zorgvuldig wordt bekeken welk effect bepaalde acties zullen hebben op de massale steun die de vredesbeweging moet blijven behouden om succesvol te zijn. Dit berust op de overtuiging dat weliswaar een voorhoede bereid moet zijn de spits af te bijten zoals bij elke sociale verandering nodig is, maar dat kleine geradicaliseerde groepen, wier werfingskracht is verdwenen, niet kunnen winnen.

In die zin moeten we oppassen voor een soort gezichtsbedrog dat in verband met de demonstratie van 29 oktober kan optreden.

Het IKV wil niet in de fout vervallen te doen alsof de verdere strijd tegen modernisering gestreden moet worden met de 550.000 die naar Den Haag gekomen zijn. Zij behoren waarschijnlijk tot het meer actieve en vastberaden deel van de vredesbeweging, maar tegelijk vormen ze maar 7 à 10% van al degenen die tegen de modernisering zijn in ons land.

Het zou niet juist zijn het plan de campagne voor 1984 en daarna uitsluitend of voornamelijk op de bovengenoemde groep af te stemmen. Het zou dan kunnen gebeuren dat het plan voor 1984 gedomineerd zal worden door activiteiten waartoe de demonstranten van Den Haag zich aangetrokken voelen, maar die vele anderen niet of minder zullen aanspreken. Het gevolg daarvan zou kunnen zijn een verlies aan identificatie van de bevolking met het meest actieve deel van de vredesbeweging. En dat moet kost wat kost voorkomen worden.

50 tot 60% van de Nederlandse bevolking voelt grote sympathie voor de demonstranten. Die aantallen zijn van '81 tot '83 alleen maar toegenomen.

Acties in 1984 zullen zo moeten worden gekozen dat een even groot deel van de bevolking zich er mee kan blijven identificeren.

Dat houdt in : de acties blijven steunen ook als ze kritiek ontmoeten en/of ertegen opgetreden wordt door tegenstanders of de overheid.

Behalve dat zij zich van deze passieve ondersteuning moet blijven verzekeren moet de vredesbeweging proberen zoveel mogelijk acties aan te spannen waarmee steeds nieuwe groepen van de bevolking hun bezwaar tegen de plaatsing kenbaar gaan maken.

5. De grenzen die aan acties gesteld worden.

Het spreekt vanzelf dat ook voor het IKV aan acties grenzen gesteld moeten worden. Door sommige tegenstanders van het IKV wordt wel eens de indruk gewekt alsof dat anders zou zijn. Daarom is duidelijkheid gewenst.

In de eerste plaats moet hier een eerder vermeld uitgangspunt herhaald worden.

Elke actie van de vredesbeweging heeft als adres regering en parlement.

Zij besluiten en kunnen op besluiten terugkomen. Ook als het om een defensievraagstuk als het plaatsen van de kruisraketten gaat, beslissen regering en parlement, niemand anders.

Verder moet elke actie die aandringt op herziening van een genomen besluit

tot plaatsing beoordeeld worden op de vraag of de actie niet alleen theoretisch, maar ook practisch de beslissing bij de regering laat. Dat wil met name zeggen, de regering vrijlaat in het wel of niet uitvoeren van de genomen beslissing. Onder de acties tegen een besluit van de regering om te plaatsen, kunnen er zijn die de uitvoering van het besluit belemmeren. Het is dan aan de regering om te bepalen of zij de belemmering opheft of afziet van de uitvoering van het besluit.

Het IKV zal alle acties beoordelen op de vraag of zij het de regering definitief onmogelijk maken om genomen besluiten uit te voeren. Voor zulke acties wil het IKV geen verantwoordelijkheid dragen. Zulke acties halen namelijk in de praktijk de beslissingsbevoegdheid bij regering en parlement weg, en leggen die in handen 1, 10, 100, 1000, 10.000 of 100.000 actievoerders. Dat is voor het IKV niet aanvaardbaar, omdat daarmee het fundament van ons staatsbestel en onze parlementaire democratie wordt aangetast. In ons land beslissen zij die daarvoor zijn aangesteld en gekozen en niet zoals het heet 'de straat'.

Uit het voorafgaande is wel duidelijk dat het IKV geen bezwaar heeft tegen acties die, bedoeld als signaal aan de overheid betreffende de ernst van de gevoelde bezwaren, belemmeringen in de weg leggen aan de uitvoering van genomen beslissingen. Het is aan de overheid om te bepalen welke prijs zij bereid is te betalen voor het uitvoeren van haar beslissing.

Het is duidelijk dat de overheid-wanneer zij de sterke arm gebruikt om uitvoering van een plaatsingsbesluit zeker te stellen, een prijs betaalt. De vredesbeweging ook, maar die vrijwillig, de overheid echter noodgedwongen. De prijs die de overheid betaalt, bestaat uit verschillende elementen, waarvan er enkele reeds eerder werden aangegeven. De regering, wanneer zij doorzet, laadt de schuld op zich dat zij aanzienlijke schade riskeert voor het functioneren van de samenleving. Verder vervreemdt zij zich te samen met de politici en en politieke partijen, die haar beleid steunen, van tallozen uit hun eigen kring en van belangrijke maatschappelijke instellingen en organisaties in hun geheel. Gaat de regering bovendien over tot het inzetten van de sterke arm, dan verruilt zij argumenten voor de wapenstok tegenover hen die zij niet heeft kunnen overtuigen van wijsheid en nut van haar beleid.

Er kan overigens geen misverstnad daarover bestaan dat de overheid in dat geval volstrekt legitiem handelt. Immers het is de taak van de overheid genomen besluiten uit te voeren, als zij geen redenen ziet om er van af te zien. Het zal echter velen en ook de regering zelf niet ontgaan hoe zwak zij staat op haar 'sterkste' moment.

Dat wordt vooral glashelder op het moment dat zij moet optreden tegen personen behorend tot de eigen familie en kennissenkring, tot de eigen kerk, partij, vakbond, vereniging, beroepsgroep etc; en tegen functionarissen waarmee gisteren

nog vergaderd werd, en schrijvers en andere mensen uit de wereld van de kunst, aan wie zij het jaar te voren nog prijzen uitreikte.

Het is hier dat het principe van de geweldloosheid, waarop het IKV evenals alle andere vredesbewegingen, al zijn acties wil baseren een extra betekenis krijgt. De wil geweldloos te zijn is ingegeven door een reeks overwegingen. In dit verband is vooral van betekenis, dat het principe van de geweldloosheid ook daarom zo zinvol is volgens het IKV? omdat het nog eens extra duidelijk maakt dat het soort vredesbeweging dat het IKV wil zijn, de inrichting van onze democratische samenleving niet wil verstoren, maar versterken. Wanneer nl. de overheid op grond van haar geweldsmonopolie, geweldsmiddelen inzet tegen bepaalde acties, dan leest het IKV daarin dat de overheid besloten heeft aan de uitvoering van haar besluit vast te houden en dat de vredesbeweging zich er bij heeft neer te leggen dat zij voorlopig alleen een morele overwinning heeft behaald, die hooguit later politiek vertaald zal worden.

Omdat de vredesbeweging deze opstelling van te voren volstrekt duidelijk maakt, kan er geen twijfel aan bestaan dat de overheid haar besluiten te alle tijde kan uitvoeren, mits zij bereid is tegen haar burgers op te treden. Overigens mag niet het misverstand ontstaan dat inzet van de sterke arm door de overheid het enige of het belangrijkste criterium is op grond waarvan van een actie moet worden afgezien, of een actievorm moet worden opgegeven. Er zijn in onze samenleving acties denkbaar die behalve legitiem ook nog zo in elkaar zitten, dat ze het de overheid onmogelijk maken een bepaald besluit uit te voeren, zonder dat deze daar iets tegen kan doen. Ook zulke acties zijn voor het IKV onaanvaardbaar, omdat regering en parlement tenslotte beslissen. Het criterium van de geweldloosheid tegenover het geweldsmonopolie van de staat, speelt in dit geval echter geen rol.

Concluderend: 1) regering en parlement beslissen 2) geweldloosheid, zijn dus twee principes die de grenzen van het actievoeren bepalen.

Toelichting

Wat betreft het overtreden van wetten in het kader van sommige acties, is het IKV geneigd tot grote terughoudendheid. In ieder geval als het er om zou gaan om als IKV op te roepen tot burgerlijke ongehoorzaamheid.

Het IKV wil benadrukken dat zulke acties een zeer persoonlijke gewetensbeslissing vragen, vergelijkbaar met de gewetensbeslissing met betrekking tot militaire dienst. Oproepen en aansporen tot zulke acties door een organisatie gaat aan dit persoonlijke karakter te zeer voorbij. De strafrechtelijke gevolgen kunnen ook niet door een organisatie worden gedragen, maar moeten volstrekt duidelijk zijn aan de persoon die ze te dragen krijgt.

Wel wil het IKV meehelpen de discussie te bevorderen en groepen die informatie verstrekken over acties van burgerlijke ongehoorzaamheid, de gelegenheid daartoe bieden.

Acties

Bij het vaststellen van een actieprogramma voor de komende maanden en jaren, moet erg goed gelet worden op de tijdsplanning.

In december 1983 is de eerste plaatsing in de BRD, Groot-Brittannië en Italië een feit geworden. De onderhandelingen zijn afgebroken. In de eerste maanden van 1984 wordt de plaatsing van 41 raketten voltooid.

Wat ons eigen land betreft, moet nog steeds een beslissing worden genomen. Pas in de eerste maanden van het nieuwe jaar rondt de regering haar besluitvorming betreffende de nucleaire taken en de kruisraketten af en legt de uitkomst daarvan in het tweede nucleaire deel van de defensienota aan de Kamer voor. Op 7 mei vindt een uitgebreide commissievergadering plaats over in ieder geval het eerste niet nucleaire deel van de defensienota, dat overigens wel beschouwingen over de nucleaire bewapening bevat, maar geen beleidsvoornemens. Een belangrijk kamerdebat over de beleidsvoornemens van de regering ter zake van de Nederlandse kerntaken en de plaatsing van de kruisraketten, is te verwachten tussen 14 en 29 juni.

Wanneer het parlement beslist om te plaatsen, kan de aanbesteding van de gebouwen, bunkers op de basis plaatsvinden. Met de bouw wordt aangevangen rond oktober 1984. Plaatsing van de eerste kruisraketten is voorzien voor eind 1986.

De Nederlandse vredesbeweging moet terdege met dit tijdschema rekening houden. Anders dan in de BRD, Italië en Groot-Brittannië waar de plaatsingen al begonnen zijn, duurt het in Nederland nog drie jaar voor de eerste plaatsingen zijn voorzien. Dat neemt niet weg dat juist gezien het internationale doel en karakter van de vredesbeweging, 1984 een belangrijk jaar zal zijn ook voor de Nederlandse vredesbeweging.

Overzicht van mogelijke acties in 1984

Bij dit overzicht wordt een indeling in twee periodes gehanteerd.

De eerste periode loopt tot de parlementaire beslissing, de tweede periode loopt vanaf dat moment tot de plaatsing. Uiteraard zijn we er op gericht dat er helemaal geen tweede periode aanbreekt!

Een andere onderscheiding die gemaakt wordt betreft het punt of het om een activiteit gaat die gezamenlijk met anderen wordt opgezet, KKN of LOVO, of dat primair het IKV zelf initiatief neemt en verantwoordelijkheid draagt.

Periode vóór de parlementaire beslissing:

- 1) Activiteiten in de richting van de Christen democratie.
- 2) Contacten met parlementariërs (IKV)

- 3) Actieconferentie op 4 februari (KKN)
- 4) Kerkwakes vanaf eind april t/m de parlementaire beslissing (IKV, Pax Christi, Kerk en Vrede).
- 5) Actieweek van 6 t/m 12 mei (KKN)
- 6) Volkspetitionnement (eventueel, datum onbekend) (KKN)
- 7) Delegaties naar Den Haag en plaatselijke televisiebijeenkomsten tijdens het parlementaire debat in juni (KKN)

Periode na de parlementaire beslissing:

- 8) Directe reacties (LOVO)
- 9) Basisbouwersboycot (LOVO)
- 10) Een aantal dagen lang een scala van activiteiten bij de basis in Woensdrecht (LOVO)
- 11) Activiteiten vanaf september 1984 t/m mei 1986 naar de partijen en de kiezers toe i.v.m. de verkiezingen mei 1986, (IKV).

Ad 1 - Conferentie van het CDA en IKV en Pax Christi over het Nederlandse veiligheidsbeleid.

Het IKV heeft in 1983 enige malen voorstellen voor een dergelijke conferentie gedaan. De laatste maal in een variant waarbij woordvoerders van het CDA op defensiegebied en vertegenwoordigers van de vredesbeweging elkaar vragen zouden kunnen stellen, voorafgegaan door twee beschouwingen over de problematiek van de defensienota.

De kerkelijke vredesbewegingen hechten aan zo'n conferentie teneinde aan te tonen dat ondanks grote tegenstellingen zinvol discussieren wel degelijk is. IKV en Pax Christi willen de hoop nog niet opgeven dat zo'n conferentie nog steeds mogelijk is.

ad 2 - Contacten met parlementariërs

Het ligt voor de hand dat in de komende maanden over het hele land verspreid, in grotere of kleinere bijeenkomsten, in het openbaar of in besloten kring, gesprekken zullen worden gevoerd met CDA-parlementariërs en met Christenpolitici in andere partijen over de plaatsing van de nieuwe kernwapens. Het is te hopen dat deze gesprekken aangegaan zullen worden door mensen uit de kerkelijke vredesbewegingen, maar ook door bv. de Raad van Kerken, bestuurders van afzonderlijke kerken, vertegenwoordigers van maatschappelijke organisaties enz.

Het IKV ziet voor zich zelf een taak weggelegd om ten dienste van deze gesprekken te proberen zo goed mogelijk in te gaan op de concrete politieke en andere vragen waar de politici een antwoord op willen krijgen.

Ad 3 - Actieconferentie

De actieconferentie wordt op 4 februari a.s. door het KKN georganiseerd. Zij is bedoeld voor mensen uit de plaatselijke platforms. Zij beoogt de plaatselijke platforms een politieke evaluatie te geven, alsmede zicht op de te verwachten ontwikkelingen rond de defensie-nota. Daarnaast wil zij de platforms bijeenbrengen ter voorbereiding van een landelijke aktieweek, te houden rond de behandeling van de defensie-nota. Verder moeten akties in samenwerking met de Belgen en vervolgakties voor na de parlementaire beslissing besproken worden.

Ad 4 - Kerkwakes

IKV, Pax Christi en Kerk en Vrede organiseren gedurende een nader te bepalen periode tijdens en voorafgaande aan de kamerdebatten in mei en juni 'kerkwaken' in kerken in 12 provinciale hoofdsteden.

Deze kerkwakes zijn bedoeld om de sterke betrokkenheid van de kerken in Nederland bij de problematiek van de kernbewapening tot uitdrukking te brengen.

De kerkwake zal moeten proberen zoveel mogelijk leden van de plaatselijke christelijke gemeenschap te betrekken bij allerhande gelegenheden en activiteiten. Gebeds- en bezinningsbijeenkomsten, politiek avondgebed, lezingen en discussies, stiltekringen, vieringen, zangbijeenkomsten enz.

Ook zouden vanuit deze kerkwakes boodschappen kunnen worden geformuleerd voor de landelijke kerken, voor het parlement, allen getuigend van de grote betrokkenheid van kerkelijk Nederland bij de belangrijke beslissingen waarvoor regering en parlement staan.

Ad 5 - Aktieweek van 6 t/m 12 mei (voorlopige datum, georganiseerd door het Komitee Kruisraketten Nee.

Het gaat hier om de belangrijkste manifestatie van de Nederlandse vredesbeweging in de breedste zin van het woord voor de parlementaire beslissing. De belangrijkste punten in het voorstel voor een aktieweek zijn de volgende:

- Het gaat om een landelijk gecoördineerde, maar plaatselijk en regionaal uitgevoerde activiteit. Daarmee moet voelbaar en zichtbaar gemaakt worden dat de vredesbeweging overal in Nederland, tot in de kleinste dorpen en gehuchten geworteld is. Op deze manier kunnen de plaatselijke gemeenschappen en de lokale politiek sterker onder de indruk gebracht worden van de kracht van de vredesbeweging. Die kracht kan bovendien nog beter van te voren getoond worden, omdat het plaatselijk/regionale karakter van de activiteiten het voor veel mensen makkelijker maakt mee te doen, in vergelijking met landelijke demonstraties in Den Haag of Amsterdam.
- Tijdens de bijeenkomsten in de aktieweek is een zeer grote reeks activiteiten denkbaar. Inleidingen, discussies, tentoonstellingen, concert, theater, film, poesie, stilte, vieringen enz. Van iedere activiteit wordt melding gemaakt aan 'politiek Den Haag' door middel van brieven, telegrammen en telefoontjes en dedelgaties.
- Bij al deze activiteiten is het belangrijk dat de betekenis ervan in de plaatselijke en landelijke pers goed duidelijk wordt gemaakt. Verder is het wezenlijk dat landelijke en plaatselijke politici worden uitgehodigd om deel te nemen; en tenslotte dienen de activiteiten uit te lopen op een tastbaar resultaat, dat op de slotdag van de week gepresenteerd kan worden op een van de regionale manifestaties die dan georganiseerd worden.
- De aktieweek kent een landelijke 'opening', dan volgen op elke dag van de week activiteiten binnen het kader van een bepaalde maatschappelijke 'sector'. Zo komt er een dag van de kerken, gemeenteraden en provinciale staten, van de vrouwen, van het bedrijfsleven, van het onderwijs/vorming, de gezondheidssector en ambtenaren, 65+ en uitkeringsgerechtigden, van kunst en clutuur, en kamerleden.

Het lijkt een goede zaak om indien mogelijk op de dag dat een bepaalde sector aan bod is, in een gebouw dat bij die sector hoort de betreffende activiteiten te laten plaatsvinden.

In ieder geval zou geprobeerd moeten worden om in de aktieweek in minstens één gebouw in de wijk of in het dorp een doorlopende wake in te richten.

De slotdag van de week, zaterdag 12 mei, zouden in een groot aantal plaatsen (+ 35?) massale manifestaties georganiseerd moeten worden waar de resultaten bijeengebracht kunnen worden van het plaatselijke gebeuren in de betreffende regio in de voorgaande week.

Het ligt in de bedoeling dat van deze slotmanifestaties via een soort schakelprogramma een verslag gegeven wordt op televisie. Tevens wordt gedacht aan de mogelijkheid dit te combineren met een centraal programma

dat zich bv. in het congrescentrum in Den Haag afspeelt en waar vanuit het hele land de resultaten van de plaatselijke acties kunnen worden getoond door de betrokkenen zelf.

- Er zal bij de vakbonden door de vredesbewegingen aangedrongen worden om op 'hun dag' in navolging van de Duitse, Deense en Belgische vakbonden een werkonderbreking uit te roepen i.v.m. de kernbewapening.
- Een eerste taak die tijdens alle plaatselijke bijeenkomsten dient te worden vervuld, is het samenstellen van een delegatie, die een aantal weken later tijdens het junidebat aanwezig is in Den Haag om van zich te laten horen.
Een tweede taak is te bediscussieren welke vervolgacties bij een eventuele beslissing om te plaatsen, de vredesbeweging nog ter beschikking staan.
Een derde taak kan worden, als het KKN besluit om het volkspetitionnement te laten doorgaan, om te bespreken hoe de eigen sector daar in de komende weken een maximale bijdrage kan leveren.

Ad 6 - Volkspetitionnement

Het KKN zal hierover een uitspraak moeten doen.

Ad 7 - Delegaties naar Den Haag en plaatselijke televisie bijeenkomsten in juni.

Deze actie vloeit voort uit en wordt voorbereid tijdens de aktieweek. Zij probeert opnieuw het parlement onder de indruk te brengen van wat zich plaatselijk in het hele land heeft gemanifesteerd tijdens de aktieweek.

Op de dag in juni dat de beslissende stemming gehouden wordt, kunnen de plaatselijke groepen ruimtes inrichten waar het debat gezamenlijk op televisie gevolgd kan worden.

Periode ná de parlementaire beslissing

Ad 8 - Directe reacties op een besluit om te plaatsen, zoals ziektemelding, rouw.

Ziektemelding, Hollanditis.

Al geruime tijd geleden werd het idee gelanceerd van een massale ziekmelding ten gevolge van 'Hollanditis' als een mogelijke vorm om te reageren op een besluit tot plaatsing van de kruisraketten.

Rouw.

Datzelfde geldt voor het aankondigen van een periode van nationale rouw, na een eventueel positief besluit tot plaatsen. Zwarte buttons of de gebruikelijke buttons met rouwrand zouden kunnen aangeven hoevelen zich getroffen voelen door de voortzetting van het beleid en de aanslag op de vredesbeweging.

Het slagen van de actie 'Hollanditis' hangt sterk af van de zekerheid die mensen krijgen dat vele anderen mee zullen doen. In die aktieweek moet onder deelnemers het vertrouwen groeien dat als reactie op een (principe-)besluit tot plaatsing, inderdaad massale hoeveelheden mensen zich de volgende dag ziek zullen melden. Dit kan door het ziekmelden tot een van de centrale discussie- en informatie-thema's te maken in de aktieweek.

Ad 9 - Basis bouwersboycot.

Het IKV is reeds enige maanden geleden begonnen met het uitzoeken van de mogelijkheden om een boycot te organiseren tegen de bedrijven die potentiële gegadigden zijn voor de bouw van de bbnkers en gebouwen op Woensdrecht. Het IKV is voorstander van het organiseren van deze boycot met andere vredesorganisaties en groeperingen uit het KKN.

Het lijkt voor de vredesbeweging de verstandigste weg om de betreffende bedrijven als een eenheid van de directie en werknemers te benaderen en niet te proberen werknemers te mobiliseren tegen het beleid van het bedrijf waar ze werken. De volgende actiemogelijkheden komen in aanmerking :

1. De vredesbewegingen zouden dienen te proberen delegaties samen te stellen van vertegenwoordigers van kerken, media, partijen e.d. om in gesprekken met de bedrijven deze te verlokken niet in te schrijven op de bouw van de basis.
2. In de tweede plaats moet van de gemeentebesturen van de kernwapenvrije gemeenten in Nederland gevraagd worden om te verklaren dat zij binnen hun gemeente geen werk meer zullen gunnen aan bedrijven die hebben ingetekend op de bouw van de basis.

Ad 10 - Volksoplopen bij de basis te Woensdrecht.

Woordvoerders van het IKV hebben de laatste maanden tegen de achtergrond van de acties van de vredesbeweging in Engeland, de Bondsrepubliek en Italië, aangegeven geen reden te zien waarom in Nederland demonstraties op de toegangswegen tot de basis te Woensdrecht achterwege zouden moeten blijven. In een land als de Bondsrepubliek waar een grote meerderheid van de bevolking tegen de plaatsing van de Pershing II is, hebben dergelijke demonstraties enkele maanden voor het begin van de plaatsing binnen en buiten Duitsland grote indruk gemaakt, niet in de allerlaatste plaats door hun goed voorbereide en geweldloze karakter en ook door de deelnemers aan deze demonstraties.

Het IKV ziet daarom activiteiten op de toegangswegen tot de basis als een demonstratievorm die in ons land en andere landen steeds meer in gebruik gekomen is en daarmee normaal geworden is. Op het moment dat de bouwactiviteiten beginnen organiseren de vredesbewegingen gedurende enkele dagen een volksoploop bij de basis van Woensdrecht.

Uiteraard zullen ook acties op de toegangswegen naar de basis te Woensdrecht moeten voldoen aan de eerder genoemde criteria en mogen bepaalde grenzen niet worden overschreden.

1. De acties beogen niet te tornen aan wie in dit land beslist. Dat zijn regering en parlement. Dat moet goed duidelijk worden gemaakt.
2. Heel belangrijk is het daarom te letten op de grens waar acties al of niet bedoeld definitief de uitvoering onmogelijk maken van wettig genomen besluiten. Aan zulke acties zal het IKV niet meewerken. Hier speelt als gezegd het principieel geweldloze van alle acties een beslissende rol. Een overheid die ten koste van alles meent te moeten doorzetten zal tegen belemmeringen de sterke arm gebruiken. Daarvoor wijkt degene die geweldloos wil zijn.

Het juiste tijdstip.

Wat het bepalen van het juiste tijdstip van dit soort acties betreft lijken het IKV de volgende overwegingen van belang.

Vóórdát de beslissing in het parlement gevallen is zijn sit-down acties niet op zijn plaats. Nadat de beslissing om te plaatsen wel gevallen is, wordt voorgesteld een volksoploop te organiseren.

Eén suggestie die inmiddels is gedaan is de volgende.

De volksoploop bij de basis zou kunnen worden verbonden met een dringend appèl op de Tweede Kamer om zich opnieuw en wel zeer speciaal te beraden op het niet aflatende maatschappelijke protest tegen de plaatsing. Beëindiging van de acties zou op een of andere manier verbonden kunnen worden met inwilliging van dit verzoek. Na het debat wordt, ongeacht de uitspraak van het parlement, geen landelijke actie meer in Woensdrecht georganiseerd.

Ad 11 - Een verkiezingsstrategie. Terug naar de kiezers en hun partijen.

Door het IKV zal an een onverhoopt (principe-)besluit tot plaatsing veel energie gestoken worden in het ontwikkelen van een electorale strategie.

Voor het IKV betekent zo'n besluit dat de vredesbeweging zich opnieuw tot de mensen moet richten. Een nieuwe ronde is nodig van discussies en acties teneinde in de politiek vertaald te krijgen wat in de maatschappij onder tallozen leeft.

Nederland bevindt zich in vergelijking met de andere vier plaatsingslanden in de gelukkige omstandigheid, dat er vóór het begin van de plaatsing eind '86, kamerverkiezingen zijn.

Het IKV zal in de twee jaar voor deze verkiezingen proberen om zoals het dat al eerder deed via de plaatselijke kernen, maar ook op andere manieren invloed uit te oefenen op de opstelling van de partijprogramma's, de samenstelling van de kandidatenlijsten, enz.

Er zijn tekenen dat zo'n strategie een goede kans van slagen heeft. Bijvoorbeeld als men bedenkt dat onder de CDA-kiezers zich 30 tot 40% tegenstanders van de plaatsing bevinden. Het zal de kunst zijn van de vredesbeweging om hen op te sporen en te motiveren actief te worden in de partij van hun keuze, teneinde het plaatsingsbesluit ongedaan te krijgen.

Het IKV meent dat de vredesbewegingen een onvergeeflijke fout zouden begaan als zij zich niet intensief zouden richten op het electorale proces. Tegelijk moet worden erkend dat hier speciaal voor de kerkelijke vredesbewegingen een taak ligt gezien de sleutelrol van het CDA en de CDA-kiezer.

Alleen wanneer een electorale strategie wordt uitgevoerd is te verwachten dat brede steun kan worden behouden voor radicalere acties die in dezelfde periode worden uitgevoerd.

Omgekeerd zal een verkiezingsstrategie grenzen stellen aan de mate van radicaliteit van de acties.

Andere acties.

Actie 'Betaal niet mee'

Deze actie is een initiatief van personen uit plaatselijke groepen van het IKV, Stop de N-bom, Vrouwen voor Vrede, Kerk en Vrede, Vereniging Dienstweigeraars en de Beweging Weigering Defensiebelasting. Deelnemers aan deze actie spreken uit dat ze ernstig overwegen, of reeds hebben besloten f 5,72 of een veelvoud daarvan aan belasting te zullen weigeren indien besloten wordt kruisraketten in ons land te plaatsen.

Het IKV biedt deze actiegroep de gelegenheid om haar ideeën bekend te maken en te werven voor deelnemers tijdens bijeenkomsten door het IKV georganiseerd en in de uitgaven van het IKV.

Het IKV heeft dit vanaf 1966 gedaan met diverse actiegroepen, die zich met gelijke verzoeken tot haar gewend hebben.

Slotopmerkingen.

Het kan geen kwaad om bij alles wat we het komende jaar gaan doen te bedenken dat we als vredesbeweging nog langer mee moeten dan vandaag. En wel om de simpele reden dat we als tegenwicht tegen de gebruikelijke gang van zaken in de wereld nog hard nodig zullen zijn in de jaren nadien. We willen en mogen onszelf dus niet stuk lopen op de kruisraketten.

Dat houdt ook in dat we ons dit jaar behalve met de kruisraketten ook bezig zullen moeten houden met :

- de verdere ontwikkeling van de politieke lijn van de campagne, waar we trouwens met de 'freezediscussie' al aan begonnen zijn; daaronder :
 - de ontwikkeling van een eigen ontspanningsbeleid van de vredesbeweging en een werkelijke integratie van de Noord-Zuid verhouding in ons werk;

- De uitbouw en versterking van onze organisatie.

Het Dagelijkse Bestuur, 30 december 1983.